

DITYLENCHUS DESTRUCTOR – СТЕБЛОВА НЕМАТОДА КАРТОПЛІ

Ємець О.М., к.б.н., доцент

Митрофанова Л.М.

У сільськогосподарському виробництві України картопля є однією з основних овочевих культур.

За умов застосування інтенсивних технологій вирощування врожаї картоплі можуть перевищувати 300-350 ц / га. Однак середні врожаї в нашій країні залишаються невеликими. Це обумовлено рядом чинників пов'язаних з агротехнічними заходами, посадковим матеріалом, численними хворобами, шкідниками та паразитами які в окремі роки знижують врожаї картоплі на 30-50%.

Висока продуктивність картоплі на сучасному етапі розвитку сільського господарства може бути досягнута за рахунок використання інтенсивних технологій обробітку. Обов'язковий їх елемент - інтегрований захист рослин від комплексу шкідливих організмів, в тому числі і паразитичних нематод.

Картоплю можуть уражати понад 10 видів шкідливих нематод [1]. Серед них найбільш шкодочинними є цистоутворюючі, стеблові та мігруючі нематоди. Щорічні втрати картоплі від шкідливих нематод складають тисячі тон. Окрім прямого зниження урожаю, фітонематоди переносять віруси, грибні і бактеріальні хвороби, знижують ефективність застосування мінеральних і органічних добрив, призводять до масової загибелі рослин в посуху і при їх перезимовуванні.

Найбільшої шкоди під час зберігання картоплі завдають паразитичні нематоди роду *Ditylenchus*, зокрема, стеблова картопляна нематода - *Ditylenchus destructor*. Даний вид набув космополітного поширення і займає одне з основних місць серед паразитичних видів фітогельмінтів. Провідну роль дітіленхам забезпечує їх здатність вражати велике число видів рослин з різних ботанічних родин, а також можливість розвиватися під впливом різних екологічних і агрокліматичних чинників.

Вивчення поширення, біології, шкодочинної дії та видового складу рослин-хазяїв цього паразиту в Україні має далеко не завершений характер і потребує свого подальшого вирішення.

Нами розпочато роботу щодо виявлення дитіленхусів в приватних господарствах мешканців Сумської області. З цією метою обстежено 40 бульб картоплі, що була закладена на зберігання в 2 приватних господарствах Сумського та Лебединського районів. Для обстеження була відібрана картопля з характерними ознаками ураження (руйнування за типом сухої гнилі) (рис. 1).

Рис. 1. Картопля уражена стебловою картопляною нематодою

Для видалення нематод з тканин картоплі використовували ліжковий метод Бермана. Подальше їх вивчення проводили шляхом мікроскопування. У всіх випадках виявляли нематод різних видів, у тому числі різних сапробіонтов. Для відбору фітогельмінтів до осаду з нематодами добавляли слабкий розчин метиленової синьки. Після забарвлення, приблизно через 5-7 хвилин, всі сапробіонти забарвлювалися в синій колір, всі нетипові сапробіонти (*Cephalobus*, *Eucephalobus*) мали слабе забарвлення, а всі фітогельмінти не забарвлялись зовсім. Всі загиблі і напіврозкладені нематоди були також інтенсивно пофарбовані.

За результатами досліджень у всіх зразках бульб були виявлені нематоди, як сапробіотичні чи нетипові сапробіонти, так і паразитичні види. Більш чисельними, зрозуміло, були сапробіотичні нематоди. Паразитичні нематоди складали, приблизно, третину від виявлених.

Видовий склад виявлених паразитичних нематод уточнюється. За попередніми даними це нематоди 2 видів: *Ditylenchus destructor* та *Pratylenchus pratensis*.

Література

1. Прикладная нематология / Н.Н. Буторина, С.В. Зиновьева, О.А. Кулинич и др. ; [отв. ред. С.В. Зиновьева, В.Н. Чижов] ; Ин-т паразитологии РАН. - М. : Наука, 2006. - 350 с.